

die geen gas gebruiken te beschermen, bijvoorbeeld tegen te hoge prijzen. Het is goed wanneer mensen erop kunnen vertrouwen dat hun belangen op een eerlijke manier beoordeeld worden. De minister meent dan ook dat die wet eraan kan bijdragen dat meer mensen een duurzame keuze kunnen maken en dat we daarmee sneller van onze fossiele energievoorziening afkomen.

Voordat ik inga op de wet, moet mij eerst iets van het hart. Eind jaren zestig van de vorige eeuw vierden we dat heel Nederland, met uitzondering van Gorcum en de Waddeneilanden, was aangesloten op gas uit Groningen. Dat hadden we in vierenhalf jaar voor elkaar gekregen. De Nederlandse overheid nam heel veel kosten voor haar rekening en deelde cadeautjes uit om te laten zien dat wat we deden, ook echt goed was. Het was echt een prestatie van formaat.

Maar nu weten we dat dat gas niet ongestraft uit de bodem kwam. De Groningers hebben er ruimschoots voor betaald, in de vorm van geestelijke en fysieke schade. We zoeken naar manieren om van het gas af te raken en aan te sluiten op duurzame alternatieven. Als we dat echt serieus nemen, dan neemt de overheid ook nu, net als in de jaren zestig van de vorige eeuw, het voortouw.

Om heel Nederland in dat proces mee te nemen moeten we de huidige gang van zaken keren, waarin we zien dat vooral de hoogste inkomens profiteren van de subsidies die bedoeld zijn voor een beter milieu. In schrijnend contrast hiermee zien we dat woningcorporaties bijvoorbeeld wel investeren in zonnepanelen, maar dat het ook voorkomt dat woningen slecht worden onderhouden en dat mensen soms in een woning verblijven die zelfs ongezond is, omdat er schimmel op de muren staat.

Ik ben ervan overtuigd dat mensen best goed willen doen voor de omgeving, want die laten we ook achter voor onze kinderen en kleinkinderen, maar helaas raakt die wens op de achtergrond op het moment dat je in een huis woont dat zelfs ongezond voor je is. Dan wil je natuurlijk dat dat probleem eerst wordt opgelost. Is de minister het met mij eens dat we ook hen de kans moeten geven om mee te komen in dit proces?

Een belangrijk doel van deze wet is dat er meer vertrouwen van de burger in het beleid van de overheid ontstaat, als het gaat om zaken als collectieve warmte, alternatieve energie, energietransitie. Echter, dat vertrouwen wordt beschaamd door bijvoorbeeld een hoge benzineprijs vergelijken met belastingvrije kerosine, of slechte woningisolatie, of aardbevingen, veroorzaakt door menselijk handelen. Hoe gaat de minister dat geschonden vertrouwen nu herstellen? Heeft hij daar in dit wetsvoorstel terdege rekening mee gehouden? Zo ja, op welke manier?

We hebben dat principe dat de vervuiler moet betalen al jaren hoog in het vaandel staan. Laten we dat dan ook echt waarmaken en stoppen met het pampieren van de grootste vervuilers. De minister weet vast wel waar ik op doel. Kan hij ons vertellen hoe hij "de vervuiler betaalt" gaat toepassen op dit dossier? Hoe gaat hij de steun verdienen van de mensen die best gasloos willen worden, maar die €18.000 die een woningaanpassing gemiddeld kost, niet op kunnen brengen? Kortom, hoe gaat hij die rekening nu echt eerlijk verdelen?

Ik ga nu naar de inhoud van de wet en ik begin met de bescherming die de wet moet bieden. Als je bent aangesloten op gas, dan kun je kiezen tussen aanbieders, zoals de goedkoopste of degene die de beste klantenservice biedt, maar dat geldt niet wanneer je bent aangesloten op een warmtenet, zoals stadsverwarming of blokverwarming. Deze mensen gebruiken geen gas, maar verwarmen hun huis met de restwarmte uit bijvoorbeeld een fabriek. Alleen wordt die restwarmte geleverd door maar één aanbieder en heb je dus te maken met een monopolie. We weten allemaal dat monopolisten lang niet altijd een eerlijke prijs rekenen en eerlijke voorwaarden hanteren. Daarvoor moeten we die consumenten natuurlijk beschermen.

Een ander puntje is de haalbaarheid. Wij hebben het in deze Kamer vaak over het toedelen van verantwoordelijkheden aan gemeenten en provincies. Nu zie ik dat de wethouder van de gemeente Utrecht een beroep doet op de regering om mogelijk te maken dat er gebouwgebonden leningen worden uitgegeven, waarvoor ze wijkbanken willen oprichten. Eenvoudig gezegd: er zit geld in een wijkbank. Bewoners sluiten daar een lening af voor de verduurzaming van hun huis en lossen die af met het bedrag dat ze voorheen kwijt waren aan de energierekening. Bij verhuizing gaat die lening dan over naar een volgende bewoner, die verdergaat met aflossen. Om dat mogelijk te maken moet de wet worden aangepast. Graag wil ik dan ook weten of de minister met dit soort gemeentelijke initiatieven verder kan en wil gaan? Hoe denkt hij te voldoen aan de afspraak dat in 2030 twee miljoen Nederlandse woningen niet meer op aardgas zijn aangesloten en in 2050 alle woningen gasloos zijn? Zou hij niet liever met beide handen die hulp van de gemeenten aanpakken?

Voorzitter, ik kom tot een afronding. Deze wet is geen eindproduct maar een tussenstap. En dat is maar gelukkig, want er zijn nog wel wat losse eindjes. Vooralsnog wil ik graag weten wanneer er duidelijkheid bestaat over de kostenverdeling en wanneer de koppeling met de gasprijs losgelaten wordt. Ik wil de minister aanmoedigen om meer oog te hebben voor initiatieven van bijvoorbeeld gemeenten. Ten slotte ben ik heel benieuwd hoe de minister het doel gaat halen om in 2050 van het gas af te zijn en op welke manier hij denkt de medestander van de mensen te zijn. Voor wie kiest u nu eigenlijk en hoe laat u dat zien? Ik kijk, zoals altijd, uit naar de beantwoording van de minister.

Dank u wel.

De voorzitter:

Dank u wel, mevrouw Meijer. Ik druk op de stemmingsbel, want er komt een maidenspeech. Ik hoop dat nog meer leden zich bij ons zullen voegen, om te luisteren naar de maidenspeech van mevrouw Fiers. Nee, als ik nog een keer druk, dan denkt iedereen dat ik aan het schorsen ben en dan komen ze helemaal niet meer. Ik geef het woord aan mevrouw Fiers. Het is een maidenspeech. Dat betekent dat er niet geïnterrumped mag worden.

□

Mevrouw Fiers (PvdA):

Voorzitter. Ik laat even kort dit zien en dan leg ik het weer weg. Dit is een postcode uit de Brabantse gemeente Bladel, mijn geboorteplaats. Trotse zandgrond. Ik kom uit een arbeidersgezin en ik ben samen met mijn broers Joris en

Jeroen liefdevol opgevoed door mijn ouders Cor en Nelly Fiers. Aan warmte, het onderwerp van vandaag, kwamen wij niets tekort, maar geld was er niet veel. Elk dubbeltje moest omgedraaid worden. Aan de keukentafel werd volop gepraat over de situatie in de hele wereld; dichtbij en ver weg. Overigens werd er niet alleen gepraat, maar werd er ook heel veel gedaan. Reflecterend, toch een kernkwaliteit van een Eerste Kamerlid, lag in Bladel de voedingsbodem voor mijn wereldbeeld en het geloof in de sociaaldemocratie. Van Bladel ging ik naar postcode 5622 Cornelis Jacob in mijn stad Eindhoven. Als eerste was ik operatie-assistente, onder andere werkend in Haïti. Later was ik manager in de verslavingszorg en vervolgens was ik als wethouder dagelijks in de weer om solidariteit handen en voeten te geven.

En dan nu naar Den Haag, naar postcode 2513 AA: de Eerste Kamer. Dat voelt als een grote stap. Ik heb de maidenspeeches van een aantal collega's gelezen. Die staan overigens allemaal op de website en zijn leuk om te lezen. Ik begrijp dat ik niet de enige ben die hier met enig ontzag en een beetje plankenkoorts voor de maidenspeech staat. "Wat wil je bereiken in de Eerste Kamer?" kreeg ik regelmatig als vraag na mijn beëdiging. Dat is best een goede vraag, want er zitten immers al drie jaar van de zittingstermijn op. Er is nog maar één jaar te gaan. Maar eigenlijk is er tijd genoeg. Er is immers maar één nacht nodig om het verschil te maken in deze Kamer.

Wat mag u van mij verwachten? Laat ik eens beginnen met een reflectie op de rol van het lid van de Eerste Kamer. De staatscommissie parlementair stelsel kwam afgelopen donderdag met een tussenbericht. Daar werd door menig een reikhalzend naar uitgekeken. Sommigen vinden de voorstellen niet ver genoeg gaan. Anderen vinden de voorstellen juist te ver gaan. Iedereen lijkt het er wel over eens dat democratische vernieuwing nodig is. De staatscommissie richt zich vooral op vernieuwing van de instrumenten, zoals het referendum. Daar komen we hier nog over te spreken. Maar misschien is het uitgangspunt "verbeter de wereld, begin bij jezelf" ook wel passend en minstens zo effectief bij de broodnodige democratische vernieuwing. Bij dit uitgangspunt staat niet het instrument centraal, maar het gedrag van mensen, van u en van mij. Dat brengt me terug bij de vraag wat u van mij mag verwachten. Dat is geen herhaling langs de lijnen van de coalitie-oppositie, zoals gevoerd in de Tweede Kamer. Dan voegt de Eerste Kamer in mijn ogen namelijk onvoldoende toe. Wat dan wel? Een eerlijk oordeel over de voorliggende wetten, getoetst aan uitvoerbaarheid, handhaafbaarheid en proportionaliteit. Dat klinkt heel eenvoudig. Of het dat ook is, ga ik ervaren.

De voorzitter:

U komt toch nog wel op het onderwerp de Warmtewet?

Mevrouw Fiers (PvdA):

Ja, ja, ja. Dat komt echt.

Voorzitter. Wat gaat mijn prioriteit in deze Kamer zijn? Dit omvat twee dingen, om in goede PvdA-traditie te blijven. Strijden binnen de staatsrechtelijke rol van de Eerste Kamer voor een rechtvaardige samenleving. En twee: wetten toetsen op doenlijkheid voor gewone mensen. Ik begin met het eerste, een rechtvaardige samenleving. Die is als ideaal

springlevend. In een rechtvaardige samenleving bepalen je postcode, je achternaam, je uiterlijk, of je arme of rijke ouders hebt of je seksuele voorkeur niet je toekomst. Een rechtvaardige samenleving biedt gelijke kansen voor iedereen. Er is geen discriminatie op basis van godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook. Dat is niet voor niets het eerste artikel van onze grondwet. Een rechtvaardige samenleving kent geen tweedeling tussen de havens en havenots. Die rechtvaardige samenleving is echter nog niet bereikt. Er is een wereld te winnen. Te vaak komen voorbeelden voorbij die dat laten zien, zoals recent nog het voorbeeld over de feitelijke pensioenleeftijd. Hoger opgeleiden stoppen gemiddeld tien maanden eerder dan lager opgeleiden.

De voorzitter:

Ik vraag u nog een keer of u wel op het onderwerp van de Warmtewet komt.

Mevrouw Fiers (PvdA):

Jazeker. Ik ben er bijna.

Lager opgeleiden kunnen om financiële redenen vaak niet stoppen. Dat lager opgeleiden minder lang leven komt daar nog eens bij. Het RIVM komt tot een verschil van zes jaar. Lager opgeleiden subsidiëren daarmee de AOW van hoger opgeleiden. Hoe onrechtvaardig is dit?

Voorzitter. Maar ook het onderwerp van vandaag, warmte en energie, zijn hier voorbeelden van. Het Nibud becijferde dat lager opgeleiden 5,5% van hun inkomen betalen aan energie en hoger opgeleiden 3,5%. Ook hier is dus de vraag hoe we de lusten en de lasten eerlijk verdelen. En hoe voorkomen we een stapeling van negatieve effecten bij bepaalde groepen in onze samenleving?

Voorzitter. Dat vraagt ook om een actieve rol van de Eerste Kamer. In het kader van het oordeel over de kwaliteit van wetgeving komt de vraag over het effect van wetten op rechtvaardigheid in de samenleving aan de orde. Maken ze de tweedeling groter of juist kleiner? Worden burgers, werknemers, energiegebruikers, huurders en consumenten voldoende beschermd? Deze vragen gelden ook voor de nu voorliggende wijziging van de Warmtewet, maar in nog grotere mate voor de aankomende wet- en regelgeving met betrekking tot het klimaat. Een aantal sprekers ging er net ook al op in. Deze wijziging van de Warmtewet is een tussenstap. De aanstaande energietransitie vraagt op korte termijn om meer fundamentele herzieningen. De impact van de energietransitie is immens en gaat grote gevolgen hebben voor iedereen. Daarom is het heel goed nieuws dat in de Tweede Kamer een klimaatwet ligt die brede steun krijgt en dat het een wet is die verder kijkt dan één regeerperiode, want dat is nodig. De centrale vraag hierbij is: hoe voorkomen we een nieuwe klimaatwreedeling tussen klimaatwinnaars en klimaatverliezers en wie betaalt de rekening? Om die vragen te kunnen beantwoorden is het goed om als eerste stil te staan bij de uitgangspunten die ten grondslag komen te liggen aan deze wet- en regelgeving. De leden van PvdA-fractie zijn benieuwd naar de uitgangspunten die de regering gaat hanteren. Graag horen zij een antwoord van de minister hierop.

Voorzitter. Uiteraard hebben de leden van de PvdA-fractie zelf ook een opvatting over die uitgangspunten. Die licht ik graag toe. Opnieuw zijn het twee dingen. Om te beginnen geldt voor ons het uitgangspunt dat de vervuiler betaalt. Tegelijkertijd willen we een eerlijke verdeling van de lusten en de lasten. In een rechtvaardige samenleving geldt: de vervuiler betaalt. Het is eigenlijk net als thuis. Ook daar ruim je je eigen rommel op, zeker als anderen daar last van kunnen hebben of zelfs ziek van kunnen worden. Wat thuis volstrekt logisch is, is dat meestal ook op grotere schaal. De vervuiler neemt ruimte van ons allemaal, ontnemt ons schone lucht, schoon water en een schone bodem. Daar is niks solidairs aan. Duurzaam handelen vraagt dat de rekening van die vervuilende activiteiten niet wordt doorgeschoven naar de toekomst, naar onze kleinkinderen of naar elders, naar mensen in het buitenland. Bovendien legt "de vervuiler betaalt" de prikkel om te veranderen op de juiste plek: bij de veroorzaker van de vervuiling. Dit geldt voor de leden van mijn fractie ook voor bedrijven.

De regering stelt in de voorliggende wetswijziging dat het adagium van "de vervuiler betaalt" inderdaad vooropstaat, maar de regering stelt dat we ook rekening dienen te houden met de negatieve economische gevolgen voor het op export gerichte bedrijfsleven. De PvdA deelt de mening dat er een gelijk speelveld nodig is voor de bedrijven, om te beginnen in Europa. Welke inspanningen pleegt de regering om in Europa een gelijk speelveld te krijgen? En wat als dat gelijke speelveld lang op zich laat wachten? Blijft de regering dan stilzitten of durven we als Nederland ook koploper te zijn? Graag een reactie van de minister.

Voorzitter. In een rechtvaardige samenleving worden lusten en lasten eerlijk verdeeld. Het is niet onvoorstelbaar dat grote vervuilende bedrijven dreigen uit Nederland of Europa te vertrekken als ze hun eerlijk klimaataandeel — de vervuiler betaalt — van de transitie moeten betalen. "Klimaatvluchtelingen-min 2.0" zou je ze kunnen noemen. Houdt de regering dan vast aan het principe dat de vervuiler betaalt? Of wordt een groter deel van de rekening neergelegd bij de huishoudens? Ook hierop graag een antwoord van de minister.

Veranderen doet ook pijn. Veranderen zal ten koste gaan van fossiele werkgelegenheid. U zult begrijpen dat dat voor ons een majeure punt is. Overstappen naar nieuwe vormen van energie vraagt dus ook om enorme investeringen in mensen. De SER kwam recent met een winstwaarschuwing. Er zullen banen verdwijnen, maar ook veel nieuwe banen ontstaan. Er dreigt een groot tekort aan werklieden om de hele energietransitie uit te voeren. Er is dus werk aan de winkel om medewerkers op te leiden, bij te scholen en om te scholen. Hoe zorgen we dat mensen toegerust zijn op de nieuwe banen die gaan ontstaan? Is het niet de hoogste tijd voor een nationaal energie-, banen- en opleidingsplan om jongeren op te leiden met baangaranties, en voor omscholing van mensen die hun functie in de fossiele industrie zien verdwijnen? Er gebeurt gelukkig al een hoop op dit gebied. Maar dat is volgens de SER niet genoeg. Welke inspanningen mogen we op dit terrein van de minister verwachten?

Een rechtvaardige samenleving gaat ook over een eerlijke verdeling van macht en tegenmacht. De voorliggende wijziging van de Warmtewet borgt op prijsniveau de bescherming van consumenten die te maken krijgen met een

monopolist als warmteleverancier. Dit vraagstuk — er werd al door een aantal collega's aan gerefereerd — gaat ook gelden voor de aankomende klimaatregelgeving. Hoe voorkomen we ongezonde monopolies? Hoe speelt de regering daarop in? Wat regelen we collectief en wat niet? Graag hoor ik van de minister of hij al op dit onderwerp kan reflecteren.

Duidelijk is dat de praktische uitvoering een megaklus wordt. Het lijkt de leden van de PvdA-fractie verstandig om ook uitvoeringskracht te regelen. Wat vindt de minister van het idee om een soort "klimaatcommissaris" aan te stellen, net zoals bij dat andere majeure thema, water, is gebeurd? Een vrouw of man, die achter de schermen, samen met de vele betrokkenen, en met veel energie, bergen werk verzet. Iemand met een relatief onafhankelijke positie, die als een soort waakhond iedereen bij de les kan houden. En wat kunnen we in dit verband volgens de minister leren van de ervaringen van de Deltacommissaris Water?

Dan onze tweede prioriteit. Daar ga ik het wat korter over hebben. De "doenlijkheid" van wetten voor gewone mensen. Vorige week werd over dit onderwerp een uitermate boeiende bijeenkomst hier in deze zaal georganiseerd. Door het Sociaal en Cultureel Planbureau is dit pakkend beschreven als een verschuiving van de "haves en havenots" naar de "cans en cannots". Ook de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid schreef over het "doenvermogen" van burgers een zeer lovenswaardig rapport. Een rapport dat wat mijn fractie betreft niet in een la verdwijnt, maar ook door deze Kamer actief wordt opgepakt. Het gaat om vaardigheden van mensen die verder reiken dan "iets weten" of "iets kunnen". Het doenvermogen is volgens de WRR van belang voor de mate van zelfredzaamheid van mensen. Ik citeer een boeiende passage uit dit rapport: "Een realistische overheid houdt er rekening mee dat "normale" mensen, als gevolg van keuzedruk, stress, verdriet, armoede, of ouderdom, niet altijd even alert en goed georganiseerd zijn. Een realistische overheid zorgt ervoor dat kleine fouten geen grote gevolgen hebben." Een realistische overheid, die dus rekening houdt met de "doenlijkheid" van wet- en regelgeving. Een belangrijk uitgangspunt bij de toets op uitvoerbaarheid van wetgeving hier in de Eerste Kamer.

Dit geldt in hoge mate ook voor de lawine aan klimaatwet- en regelgeving die op ons gaat afkomen. Hoe kunnen we dit doenlijk maken voor mensen, niet alleen vanuit de financiële bril, maar ook vanuit de gedragswetenschappen? Zo adviseerde de WRR vorige week bij de deskundigenbijeenkomst om bij het maken van de wet klimaatpanels in te richten om de wet te toetsen. Is de minister bereid om een expliciete toets op doenlijkheid van de klimaatwetgeving toe te passen?

Ik kom tot een afronding. Wat is het heerlijk om in een maidenspeech, naar aanleiding van deze relatief overzichtelijke wijziging van de Warmtewet, te reflecteren op mijn idealen en die in samenhang te brengen met de rol en verantwoordelijkheid van de Eerste Kamer.

Tot slot. Voor mijn fractie geldt dat de klimaatwetgeving geen postcodeloterij mag worden met klimaatwinnaars en klimaatverliezers.

De voorzitter:

Dank u wel, mevrouw Fiers, blijft u nog even staan.

Mijn gelukwensen met uw maidenspeech. Staat u mij toe om iets van uw achtergrond te schetsen.

U bent opgeleid tot operatieassistent aan de Fontys Hogeschool in Eindhoven. Vervolgens bent u als operatieassistent gaan werken in het ziekenhuis dat nu Máxima Medisch Centrum Eindhoven heet.

In de avonden volgde u de opleiding Management voor operatieafdelingen en werd u leidinggevende op de operatieafdeling in Eindhoven. U was echter nog niet uitgestuurd, want in de tussentijd pakte u ook de studie Beleids- en organisatiewetenschappen op aan de Katholieke Universiteit Brabant in Tilburg. In die tijd heeft u ook enkele maanden op Haïti in een ziekenhuis gewerkt. U maakte in 1999 de overstap naar de Verslavingszorg Noord-Brabant Novadic-Kentron waar u manager werd.

Aan het begin van deze eeuw begon uw politieke carrière. Zo was u van 2002 tot 2006 voor de PvdA lid van de gemeenteraad in Eindhoven. In 2006 werd u lijsttrekker voor uw partij. Na de gemeenteraadsverkiezingen werd u als wethouder wonen en ruimte lid van het college van burgemeester en wethouders in de lichtstad. De heer Don maakte eveneens deel uit van dat college. In zijn woorden: "Een toptijd".

In 2010 werd u opnieuw lijsttrekker en na een korte formatieperiode werd u wederom als wethouder geïnstalleerd. Dit keer had u de portefeuille wonen, wijken, ruimte en burgerparticipatie. U bleef wethouder tot maart 2013. Sinds 2014 bent u directeur van Groen Ontwikkelfonds Brabant. Het doel van het fonds is het realiseren van het Natuurnetwerk Brabant, voorheen de ecologische hoofdstructuur en ecologische verbindingzones.

Op 3 april 2018 bent u beëdigd als lid van de Eerste Kamer.

Naast uw werk en de politiek, bent u nog breder maatschappelijk actief. Zo bent u onder andere lid van de raden van toezicht van een roc en een gezondheidszorgorganisatie, en voorzitter van het Jeugdsportfonds Eindhoven.

Ook online bent u al jaren bijzonder actief. Sinds uw lidmaatschap van deze Kamer geeft u uw volgers op Twitter en Instagram een inkijkje in het leven van de senaat en de senator. In uw eigen woorden: "Om de wondere wereld achter de Eerste Kamerdeur in beeld te brengen".

Ik zal u zeggen: de wondere wereld van de Eerste Kamer betekent tijdens het debat je houden aan het onderwerp dat ter tafel ligt.

(Hilariteit)

Mevrouw Fiers (PvdA):

Ik dacht dat je af en toe wel een beetje eigenwijs mag zijn.

De voorzitter:

Nee.

Mevrouw Fiers (PvdA):

Ik heb altijd begrepen dat het bij een maidenspeech mocht.

De voorzitter:

Nee.

Ik heb het nu duidelijk gezegd. Ik heb u twee keer vermaand, maar ik heb het laten gaan, want het was uw maidenspeech. Ook dan is het toch de bedoeling om u te houden aan het onderwerp en niet een of ander uitvoerig politiek statement over uw persoonlijke motieven te geven. Maar goed, het staat in de Handelingen.

Nogmaals van harte welkom in deze wondere wereld, de mijne dan, en we kijken uit naar uw verdere observaties en inbrengen in de Eerste Kamer.

Ik schors de vergadering om de collegae de gelegenheid te geven u geluk te wensen met uw maidenspeech.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De voorzitter:

Ik geef het woord aan de vervanger van mevrouw Teunissen, de heer Koffeman. Want mevrouw Teunissen is ziek. Ga uw gang, meneer Koffeman.

De heer Koffeman (PvdD):

Voorzitter. We spreken vandaag over een wetsvoorstel dat voortkomt uit de Warmtevisie van 2015. In deze visie heeft het kabinet de ambitie uitgesproken om een trendbreuk te realiseren: warmte moet in ons energiesysteem een positie krijgen die gelijkwaardig is aan aardgas en elektriciteit. Wat de Partij voor de Dieren betreft begint daar de wrijving, waarvan we weliswaar weten dat die warmte veroorzaakt, maar ook tot fricties kan leiden. Wat mijn fractie betreft gaat het bij de gelijkwaardigheid van warmte aan gas en elektriciteit al mis. Een gelijkwaardig uitgangspunt zou veeleer gezocht moeten worden in de ambitie op z'n minst het fossiele tijdperk te overstijgen. Duurzame, lokaal opgewekte warmte zou voorrang moeten krijgen, en niet op gelijke voet moeten staan met aardgas of restwarmte uit de fossiele industrie.

Bij de vraag hoe we er ook in de toekomst warmpjes bij kunnen zitten, lopen we tegen een aantal knelpunten aan. We zijn verwend. Aardgas was een geweldig roesmiddel dat ons deed geloven in de vanzelfsprekendheid van welvaart. Voor een aantal knelpunten biedt het voorstel wel degelijk uitkomst. Zo wordt de tariefregulering voor consumenten verbeterd. Maar gezien de urgentie, zoals die gisteren herbevestigd werd in NRC, biedt het te weinig soelaas of zou het zelfs averechts kunnen werken.

Timothy Wirth, een collega in de Amerikaanse senaat, had de meteorologische dienst in 1988 gevraagd wat doorgaans de warmste dag in juni was. En het werd een nieuw record die 23ste juni 1988: de warmste junidag tot dan toe gemeten, met een temperatuur van boven de 36°C. Om zijn pleidooi in de senaat meer kracht bij te zetten, zorgde Wirth ervoor dat de ramen de hele nacht open hadden gestaan, waardoor de airco op tilt was geslagen en het bloedheet